
Socialdemokratiska programpunkter

(Kommentarer till partiprogrammet)

av

R. Sandler och Fredrik Ström.

Pris 25 öre.

Rekvireras från Tidens förlag, Stockholm.

Den nutida fackföreningsrörelsen

och

Syndikalismen.

Sammanfattning av dess grunddrag jämte kritik

av

Gottfrid Björklund.

Pris 25 öre.

TIDENS FÖRLAG, STOCKHOLM.

Den nutida fackföreningsrörelsen

och

Syndikalismen.

Sammanfattning av dess grunddrag jämte kritik

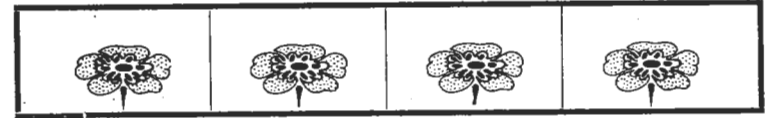
av

Gottfrid Björklund.

Pris 25 öre.

TIDENS FÖRLAG, STOCKHOLM.

I. Fackföreningsrörelsens grundförutsättning.

Skiljaktigheter ifråga om principiell uppfattning av mål och medel.

Redan för mera än hundra år sedan hade produktionssättet i England antagit sådana former att en lönearbetareklass uppstått, permanent hänvisad att för sitt uppehälle sälja sin arbetskraft till fabrikanter och mästare, som kommit i besittning av produktionsmedlen. Samtidigt som tillverkningen sålunda koncentrerades i fabriker och verkstäder där ett större eller mindre antal arbetare voro anställda mot viss lön, som bestämdes av arbetsgivaren, har man att spåra de första verkliga ansatserna till sammanslutning mellan arbetarna för gemensamt hävdande av yrkets eller fackets inträsen. Industriell utveckling och fackföreningsrörelse äro oskiljaktigt förbundna med varandra, emedan det förnämnda förhållandet alltid medför uppkomsten av lönearbetare, och arbetsgivarens-producentens inträse att hålla arbetslönen nere, med kraften av en järnlag tvingar arbetarna samman i fackföreningar för hävdande av sitt inträse att hålla arbetslönen uppe.

Det var i Storbritanien som produktionssättet först revolutionerades och tillverkningen antog mot i det närmast föregående gigantiska former. Därför blev det också i det mäktiga öriket fackföreningsrörelsens vagga kom att stå. Men utvecklingen driver undan och steg för steg ha även övriga land industrialiserats. Amerika och Tyskland göra Englands rangplats stridig, industriellt och fackligt. Skandinavien har ryckt fram liksom ock de

romanska landen. Om än i organisation olika, är dock den engelska, den tyska och den skandinaviska fackföreningsrörelsen i sin politik i allt väsentligt likartad. Den engelska trade-unionismen sådan denna kommit att i sina strävanden framstå efter den engelska fackföreningsrörelsens revolutionära period under åren 1826—1842, har med olika variation fått tjäna som mönster och med allt väsentligt i sin idé blivit omplanterad i tysk och skandinavisk jordmån.

Syndikalismen (av franska ordet syndikat = fackförening) är uttrycket för särskilt de franska arbetarnas fackliga strävanden samt är till sin idé, till mål och medel revolutionär. Härvid är dock att märka att ännu synes revolutionarismen uteslutande ligga i teorin, ty i praktiken har man låtit sig nöja med mindre farliga åtgärder. Rent teoretiskt är syndikalismen i sin politik och delvis i organisation fullständigt olik trade-unionismen, såsom i det följande skall visas.

Medan denna senare begränsat sin uppgift till att inom ramen av det nuvarande samhället förbättra arbetarklassens ekonomiska förhållanden, söka få arbetstiden förkortad, upprätta understödskassor m. m. — allt uppgifter som ligga inom den närvarande verklighetens ramar, vill syndikalismen genom *facklig* revolutionär aktion sist och ytterst komma det nuvarande samhället till livs till förmån för det anarkistiskt-kommunistiska samhällsidealet, där man tänkt sig produktion och distribution handhavd och ledd av fackföreningarna. För syndikalismen är dessutom utmärkande dess antidemokratiska och antiparlamentariska karaktär. Ehuru en hel del kunde vara att säga om syndikalismens drömda rike där småkommunerna, liksom vargen och lammet i en annan saga, skola i endräkt på samstämmighetens grund beta sida vid sida utan något som hälst ingrepp från i någon centralinstitution förkroppsligad kollektiv makt, skall detta, som saknar praktiskt inträse, förbigås och endast dess ställning till nutidsuppgifterna eller vad som rör en icke alltför avlägsen framtid här beröras.

II. Demokratism — antidemokratism.

Trade-unionismen sådan den utvecklats sig och framstår i de anglosaxiska och germanska länderna bygger på demokratins breda och fasta grundval. Den förmenar med all rätt, att intet verkligt framsteg i den fackliga kampen är möjligt med mindre än majoriteten, flertalet av arbetare i resp. fack äro organiserade i fackföreningen. Denna teori uppbäres av flera sakförhållanden. För det första därpå, att den enskilda organisationen, lika litet som ett lands fackföreningsrörelse, kan vinna nödig styrka med mindre än att flertalet arbetare äro organiserade samt blivit fackligt skolade. Vid en arbetskonflikts början måste alltid räknas med det förhållandet, att den kommer att vara längre tid än den, vartill vederbörande arbetares ekonomi räcker för bestridande av de nödvändigaste utgifterna. Den arbetare som sålunda vid en arbetskonflikt står utom fackföreningen eller unionen, eller ej är berättigad att från denna erhålla understöd, måste av ekonomiskt tryck tvingas till sträjkbryteri. De oorganiserade arbetarna utgöra alltid en fara som hotar de organiserades strävanden för arbetsvillkorens förbättrande; en fara vars storlek står i förhållande till det utom organisationen stående större eller mindre antalet. Även om ett facks arbetare på en viss plats äro numeriskt starkt organiserade, så kan en strids utgång äventyras därigenom, att ej hela facket eller yrket är genomorganiserat, utan oorganiserade kunna från andra platser anskaffas till blockadbryteri. Men till detta för trade-unionismens majoritetsprincip utslagsgivande förhållande kommer det, att då alla arbetare inom ett fack komma i åtnjutande av de fördelar fackorganisationen kan frambringa, följer härav att det är allas plikt att bidra till organisationens ekonomiska stärkande. Härförutom har den numeriskt och ekonomiskt starka sammanslutningen större möjligheter att bringa arbetsgivareinträset till eftergifter utan strid.

Syndikalismen bygger däremot på antidemokratin, på den "enärigiska minoriteten", som den själv älskar att kalla det. Hr Henriksson-Holmberg, som på uppdrag av ungsocialistiska

partiet här i landet givit en teoretisk framställning av syndikalismen, anför att demokratism och syndikalism stå som två motsatta poler till varandra. Vidare anföres att den syndikalistiska aktionen är en majoritetssystemet motsatt aktion, så i politik som i organisation. Då massans vilja, uttryckt i votering, enligt syndikalistisk uppfattning aldrig går i frigörelsens tecken, och då dess nedärvda slöhet kommer den att föredraga "orörlighet i rörelsen", anser man på detta håll det vara bättre att syndikaten, föreningarna, äro små, då den handlingskraftiga minoriteten skall kunna utveckla större kraft. Massan skall ryckas med av entusiasterna i det avgörande ögonblicket.

Det behövs nu inte någon vidare skarpsinnighet till för att komma på det klara med ohållbarheten i slika funderingar. Erfarenheterna såväl från den franska fackföreningsrörelsens praktiska värksamhet som från den svenska syndikalismens nederlag, när den sökt tillämpa sina rökrumsspekulationer på det praktiska livets karga jord med alla dess vanskligheter, visar upp misstagén tillfullo. Att minoriteten, "eliten av kraftiga individualiteter", skall rycka den oorganiserade majoriteten med sig, är en fras och ingenting annat. Nog kan den ryckas med, men frågan är den *huru länge den följer*, ty när det ekonomiska stödet saknas blir entusiasmen inskränkt till någon dag, varefter återtagget sker. På denna punkt stöter man alltså samman med understödsfrågan, med vilken solidaritet och entusiasm står eller faller. Men den oorganiserade, som står utom fackorganisationen, kan ju icke få något därifrån och så blir arbetet upptaget på de villkor arbetsgivaren föreskriver.

Resultatet av syndikalismens minoritetssystem i dess hemland Frankrike ser beträffande vinst- och förlustkontot under 1908 så ut, att 185 sträcker blivit bilagda enligt arbetarnas fordringar, 564 enligt arbetsgivarnas villkor och 324 genom kompromiss. Av hela antalet konflikter för nämnda år ha alltså endast 17 proc. vunnits fullständigt av arbetarna, medan arbetsgivarna vunnit 52 proc. Och ändå är det att märka, att *de franska arbetsgivarna saknade sammanslutning*. Utförligare och belysande statistik för de senare åren ha saknats, men utgången av enskilda konflikter har i många fall varit allt annat än gynsam. Syndikalistiska sträcker i Sverge, såsom i Norrbärg och Ljungafors, borde håller inte vara ägnade att stärka syndikalismens anseende. Norrbärgssträjken hade ju ur syndikalistisk synvinkel alla

förutsättningar En oorganiserad arbetsgivare och unga, kraftiga arbetare, varav många kommit tillresande, samtidigt att arbetarna voro i bostadshänseende oberoende av arbetsgivaren. Men ändå sprack det här likaväl som vid Ljungafors efter några få dagar. På den sistnämnda platsen utbröt senare ännu en syndikalistisk sträjk vilken om möjligt ännu mer än den första misslyckades.

Däremot: i trots av att såväl Storbritanien som Tyskland och Skandinavien, numera ha att uppvisa kraftiga arbetsgivaresammanslutningar ha ändå dessa länders arbetare på grundvalen av tradeunionismens majoritetsprincip och dess ståndpunkt till frågan om välvärdade pänningefonder, lyckats att steg för steg åstadkomma förbättringar av arbetslöner m. m.

III. Kassaförhållandena — stridstaktiken.

I det föregående har angivits vilken ställning de båda riktningarna av fackföreningsrörelse intaga till demokratismen med särskilt avseende vid de praktiska konsekvenser den syndikalistiska ideriktningen, omsatt i verkligheten, medför och *måste* medföra. Men då den praktiska politikens resultat icke allenast bestämmas av den ställning som intages till demokratins majoritetsprincip utan numera lika mycket är beroende av fackorganisationens möjlighet till understöd, så är detta förhållande mera än annat förbundet med det förra, och är man därmed inne på de båda strömningarnas teorier rörande kassaförhållandena.

Syndikalismen lärar i det stycket, att den visserligen ej ställer sig fientlig till kassor i organisationerna, men samtidigt förklaras dock att ingen huvudvikt bör fästas härvid; kassorna må gärna vara små, ty då betungas icke medlemmarna med höga avgifter. Och organisationernas handlingskraft förklaras ej håller av omsorg för det väl fyllda kassaskåpet. Dessutom pekar syndikalismen på, att gent emot de med stora kapital utrustade arbetsgivarna måste arbetarnas sträjkfonder komma till korta, även om de äro ur arbetarsynpunkt relativt stora. Entu-

siasmen och sträckens våldsamhet i förloppet skall ersätta den engelska shillingen, den tyska marken och den skandinaviska kronan. I överensstämmelse med denna uppfattning om det onödiga eller t. o. m. skadliga uti att fondera panningemedel till större belopp, ha också de till franska fackföreningssekreteriatet (la Confédération générale du Travail) anslutna fackorganisationer mycket låga avgifter. Medlemmarna betala intill 1 franc (= 72 öre) i månaden till syndikatet. Detta erlägger i sin ordning till industri- eller fackförbundet 20 till 30 centimes i månaden, motsvarande cirka 14 till 21 öre. Bokarbetareförbundet, som är "reformert", har dock en kontingent på 2 fr. pr månad, men då ingår häri avgift till vissa understöds-kassor denna efter syndikalistisk uppfattning gammalmodiga fackorganisation har. Det är tydligt att dessa ytterst låga kontingenter de franska organisationerna ha, icke skola hinna långt till fonddering och följaktligen ej håller till understöd vid sträcker (lockouter ha hitintills varit en ökand företeelse i Frankrike). För att någorlunda få det att gå ihop, är det därför brukligt, att vid arbetskonflikter anordnas s. k. kommunistisk soppkokning. Denna metod kan ju visst vara bra, men fråga är ändå om man inte, då medlen äro så begränsade, överskattar den kommunistiska soppan, när man som Pouget, f. d. generalsekreterare i C. G. T., säger att "den skapar en atmosfär av hopp och förtröstan på framtiden". Som emellertid förut är framhållet, är det dock icke på understödet syndikalismen bygger sitt hopp; det är på stridens våldsamhet, på den hänsynslösa kampen, på sabotage, bojkott, label och vad allt det heter.

Trade-unionismens uppfattning är syndikalismens rakt motsatt, i det den gör gällande, att en organisations kassaförhållanden äro av utslagsgivande betydelse. Skapandet af sträckfonder till så betydliga belopp som möjligt är en bjudande nödvändighet. Erfarenheten har skänkt den lärdomen, att en arbetskonflikt är i de allra flästa fall, för att icke säga alltid numera, då arbetsgivareinträset blivit organiserat, dömd på förhand att misslyckas, om organisationen icke äger medel till understöd åt de sträckande för någon tid framåt. I denna teori om nödvändigheten av starka fackföreningskassor, ingår ingalunda något förnekande av entusiasmens betydelse vid en arbetskonflikt. Entusiasmen är även den ett gott och har sin betydelse. Men den engelska och den tyska fackföreningsmannen har en synnerligen liten

respekt för den sortens entusiasm, som endast yttrar sig i svassande tal före en arbetskonflikts början. Han vet att talet om att "slåss med solidaritet" endast är puder, som man strör ut då de ekonomiska resurserna saknas. I ett internationellt fackblad skrev en tysk fackföreningsman härom, att den äkta och målmedvetna solidariteten visar sig först när de ekonomiska förpliktelseerna till organisationen uppfyllas då konflikt *icke* står för dörren. Såväl Englands som Tysklands organiserade arbetare hava också till egen fördel vetat att följa denna princip, liksom de ock ha tillämpat majoritetsprincipen ifråga om organisationen. De hundra största engelska fackorganisationerna ägde vid 1907 års slut fonder, som sammanlagda uppgingo till den respektabla summan av 101,477,898 kr. Visserligen ingår häri medlen för den starkt utvecklade understödsvärksamheten, men icke förty är det, ändå en bra slant även till understödsändamål vid arbetskonflikter? Räntorna å ett sådant kapital bli ju årliga tillskott, som enligt våra små förhållanden måste anses kolossala. De tyska till generalkommissionen anslutna fackförbunden ägde vid 1908 års slut en sammanlagd kassabehållning av 40,840,000 mark.

På grund av de lösliga organisatoriska förhållandena i Frankrike föreligger ingen siffra därifrån, som utvisar fackorganisationernas samlade ekonomiska styrka. Emellertid måste ju denna, enligt den princip som där utgör ledtråden, vara mindre än en bråkdel av vad i ovanstående är anført. För ett enskilt fack, nämligen träarbetarna, ställa sig avgifterna i olika länder således att under 1908 till engelska möbelarbetareförbundet pr medlem inbetaltes 71,98, till tyska träarbetareförbundet pr medlem 43,18, till *svenska träarbetareförbundet* pr medlem 28,43 och till möbelarbetareförbundet i Frankrike pr medlem 2,81, allt räknat i francs. Ur rent kuriositetsinträsse är att anteckna, att i Spanien var årsavgiften 0,35 francs.

Av det här anförda framgår att de båda världsriktningarna av fackföreningsrörelse i detta fall konsekvent tillämpa sina teorier på den praktiska värksamheten. Trade-unionisterna i såväl England, Tyskland som Skandinavien, bestrida det syndikalistiska påståendet att pangar intet egentligt betyder för arbetarna i kampen mot arbetsgivarna. De bestrida det på grund därav, att en strid även för relativt kort tid, är för arbetarna omöjlig att hålla med mindre organisationen kan ekonomiskt stödja de stridande. Och med rätta, ty endast den, som slagits med

blindhet, skall ha undgått att iakttaga de arbetskonflikter som förlorats i brist på ekonomiskt stöd. Syndikalismen framhåller, att varje facklig strid som drager ut på tiden blir ett svältkrig, vari arbetarna, huru stora kassor de än ha samlat, äro den ekonomiskt svagare parten, vilken enligt all logik måste bli besegrad. Striden måste därför föras i våldets tecken, och när ej öppen strid kan föras, så måste obstruktion, sabotage och bojkott till.

Detta om svältkrig är ju riktigt såtillvida, att en längre arbetskonflikt ju alltid medför umbäranden för arbetarna, men i övrigt är resonemanget i grunden felaktigt, alldenstund arbetsgivarens *sociala* ställning, som för tillfället ger honom vissa chanser till fördel i uthålligheten, inte får förväxlas med värsamhetens eller företagets *ekonomiska* ställning. Syndikalismen gör sitt stora misstag när den förbiser detta viktiga förhållande samt från början ställer frågan orätt, varigenom slutledningen blir grundfalsk, om än skenbart riktig. Arbetsgivaren, kapitalisten är icke dummare än han just vet vad syndikalismen inte synes ha upptäckt, att hans *sociala* ställning är beroende av och bottnar i hans företags ekonomi. Låter han den genom sträjk förstöras, blir det också slut med den bättre *sociala* ställningen fastän först någon tid senare. Företagets ekonomiska bärkraft och möjligheten till vinst är alltså det avgörande momentet, icke arbetsgivarens *sociala* ställning. Och då den, om så behöves, på tiden utdragna sträjken så som ingenting annat träffar hjärtat av värsamheten, nämligen dess ekonomi, då vinsten bortfaller och marknaden hotas, så är detta vapen det kraftigaste arbetarna ha till förfogande i sin fackliga kamp, vilket ger trade-unionsmannen rätt i hans uppfattning av kassaförhållandena.

IV. Till spörsmålet om syndikalismens stridsmetoder.

Syndikalismens *våldsamma sträjker* tillhöra dess teori, men förekomma mera sällan i praktiken. Visserligen äro franska sträjkannde arbetare litet mera livliga än sina klassbröder norr om kanalen och öster om Rhen, men detta får mera skrivas på det galliska temperamentets konto än på syndikalismens. Någon "våldsamhet" har i varje fall inte försports från de syndikalistiska sträjkerne i Sverige. Värkligheten står härutinnan i den skarpaste kontrast till mötesandan som proklamerar "strid på liv och död". Och våldsamheten, vem skulle skadas därav mest om inte arbetarna, då de besittande klasserna ännu ha mera än tillräckligt av maktmedel för att slå ned varje yttring av våld som kunde framträda från arbetarnas sida i det fackliga strävandet!

Sabotaget tillmätas ju icke den vikt av de syndikalistiska lärofäderna, som dess eftersägare här hemma litet varstädes ute i byggderna gör, men anses dock under vissa förhållanden kunna vara värsamt och leda till målet.

Det är när öppen strid av någon anledning icke kan tillgripas eller då en konflikt måste avslutas utan resultat för arbetarna, eller då strid pågår men sträjkbrytareinvasion befaras, som detta stridsmedel i dess olika former av syndikalismen rekommenderas. Sabotage kan vara grov skadegörelse å produktionsmateriel och arbetsmedel, men ordets allmänna betydelse är dock icke av den skräckinjagande art som man på sina håll fått för sig. Det kommer av franska ordet "sabot", som rent språkligt betyder "hämsko", "träsko" "snurran står stilla". (Fransk-svensk ordbok av A. Klint). Figurligt har det betydelse av långsam lunk i arbetet, fuskigt arbete, minutiöst noggrant arbete, låtsat ringa förstånd hos den arbetande m. m. Vidare innefattar det att göra maskinerna i större eller mindre grad obrukbara.

Beträffande det långsamt utförda eller det fuskigt eller mycket noggrant gjorda arbetet, vilken form rekommenderas för att tvinga arbetsgivaren till eftergifter, då hinder ligger i vägen för sträjk, så måste den minsta eftertanke resultera uti att metoden

är värkningslös. Ty med den eller de som avsiktligt arbetade långsamt, gjordes nog processen kort; de kördes bort av arbetsgivaren om de arbetade på tid, och tillämpades ackord, som i regel nu sker litet varstades inom de stora industrierna, vore en begränsning av arbetsprestationen i den utsträckning att arbetsgivaren därav skulle låta sig påvärkas till eftergifter, helt enkelt icke möjlig på grund av flertalet arbetares önskan att förtjäna det mästa möjliga när de arbeta. Och ett fuskigt gjort arbete kan ju arbetsgivaren låta bli att utbetala arbetslönen för, förrän det blivit juste. Men även om i vissa industrier ett dåligt arbete kan åstadkommas utan att arbetsgivaren i rätt tid märker det, såsom möjligen kan ske om kontrollen av arbetsprodukten ej är effektiv, så går detta i första hand ut över konsumenten och först i andra hand träffas arbetsgivaren. Konsumenten är emellertid i många fall, och särskilt i de varest denna art av sabotage enstakeligen låter sig utföras, just andra arbetare. Att efter köpet komma underfund med att av köpmannen, som för lagerskrädderi, ha fått en i något avseende omöjlig kostym eller i skoaffären ett par skor, som äro lika omöjliga, skulle säkerligen inte bidra till att göra kampmedlet populärt bland arbetarna.

Förstöring eller skadegörelse å maskiner och andra arbetsmedel vid sträjk, för att därigenom påvärka arbetsgivaren och göra det omöjligt för sträjkbrytare att uppträda å arbetsplatsen, är ett vapen så tveeggat, att det mera skulle skada arbetarna och deras strävanden än gagna dem. Ty förutom att de sålunda skadegörande arbetarna skulle till ingen nytta med hårt straff personligen drabbas, komme under förhållande att denna grövre sabotering av arbetsmedlen i större utsträckning lyckades, detta att kännbart träffa även de stridande arbetarna. Teorin praktiskt omsatt skulle medföra, att värksamheten finge ligga nere någon tid — längre eller kortare, beroende på den grundlighet varmed vederbörande saboterare gått tillväga — efter att uppgörelse blivit träffad med arbetsgivaren; ett förhållande som, i fall understödsmedlen tröto, nog inte skulle rosas och troligen håller inte av en arbetaregrupp som en gång därav prässats frambesvärjas ytterligare. En ypperligt luckrad jordmån för mot arbetarna riktad lagstiftning skulle också bliva en av den gröve sabotagens följder. Franska syndikalistiska teoretici såsom Sorel, Lagardelle m. fl. vända sig även mot sabotagen, vilket de sven-

ska syndikalisterna i allmänhet sorgfälligt förteगत. Medlet kan alltså betraktas såsom både olämpligt och odugligt i den fackliga striden. Trade-unionismens genomgående uppfattning är också densamma.

Obstruktion och *varubojkott*, som syndikalismen uppfört på sitt program, är egentligen trade-unionistiska stridsmedel, som, rätt använda, kunna vara nog så goda och värksamma, men förutsätta alltid en fast organiserad, vaken och målmedveten arbetarklass, emedan massvärkan i båda fallen är nödvändig om målet skall nås. *Label* är till sina värkningar bojkotten rakt motsatt. Det är ett märke fackföreningen utlämnar till arbetsgivare, vilka underskrivit tariffen och i arbetet sysselsätter fackföreningsmedlemmar, samt avser arbetsgivarens gynnande genom den rekommendation märket ger den färdiggjorda produkten, såsom klädesvaror, manufaktur m. m., som särskilt arbetarna ha behov av.

Det stridsmedel, som i den syndikalistiska idén ingår såsom det förnämsta, är emellertid den *revolutionära generalsträjken*, som kan vara antingen av social natur eller av ekonomisk-social karaktär. Hela den geléartade generalsträjksteorin doftar emellertid icke så litet av lösligt kammarspekulerande. Den expropriativa generalsträjken teori, ställd mot bakgrunden av syndikalismens antidemokratiska uppfattning synes omöjlig, även som rent tankeexperiment. Man framhåller i sin uppfattning av demokratins majoritetsprincip, att majoriteten är "orörlig och oflekterande", men icke dessmindre skall denna massa, enligt generalsträjksteorin, genom den enärgiska minoritetens ingripande göra den revolution, som skall för allas räkning expropriera det nuvarande kapitalistiska samhället. De, som icke förut kunnat förmås att fullgöra en liten ekonomisk förpliktelse till fackföreningen, skulle, ehuru annars "orörliga", med insatsen av sina liv förvärliga de syften, varför minoriteten kallar till generalsträjk, som är revolutionen själv! Teorin är onekligen originell men knappats förnuftig.

Spekulation utan faktiskt underlag är också den tesen, att alla sträjker och arbetskonflikter av större eller mindre partiell omfattning, de må lyckas eller icke, stegra stridsmodet och slita banden mellan bourgeosi och proletariat. Nog är det så att drabbningarna i den ekonomiska och sociala kampen icke alstra några likartade åskådningar hos de stridande parterna, utan fjär-

mar dem alltmera och mera från varandra. Men om detta är riktigt, så är det lika oriktigt att påstå, att alla strider, även de som förloras, skulle stegra stridsmodet. Erfarenheten säger något annat, nämligen att stridsmodet i regeln utplånas för kanske rätt så lång tid av en förlorad konflikt. Norbärns arbetare förlorade sträjken 1892 och det dröjde nära tjugu år innan de sträjkte igen. Och fastän den sträjkte under år 1910 förlorade gick i syndikalismens tecken, eller åtminstone var avsedd att göra det när den igångsattes, så torde man icke misstaga sig alltför mycket om det antagandet göres, att det nog dröjer någon tid, innan strid proklameras ånyo av samma arbetare. Lockouterna med därav följande storsträjkte under 1909, som håller icke utmynnade i seger för arbetarna, om ock arbetsgivarnas uppsåt slog slint, kan håller knappast sägas ha medfört den lågande stridsanda, att arbetarna nu vilja strid för stridens egen skull. Syndikalismen håller nämligen före att själva striden måste anses såsom det förnämsta, då, såsom hr Hugo Lindberg vid ett stort diskussionsmöte i Stockholm framhöll, "de fredliga förhandlingarna utplåna känslan av stridsmod", och generalsträjktens förutsättning utgöres av den starkt utpräglade viljan till strid. Emellertid: lika säkert som segern, framgången, skapar hopp och tillförsikt samt sporrar till fortsatt arbete, så alstrar nederlaget generellt misströstan och obenägenhet att lyssna till de röster, som uppmana till förnyade ansträngningar. Visserligen tvinga de ekonomiska förhållandena arbetarna samman till aktion ånyo, men framryckningen fördröjes och kraften förminskas av varje nederlag, tvärt emot vad syndikalismen vill göra troligt. De engelska arbetarna kommo också för cirka 70 år sedan underfund med, att det inte gick så i ett slag att frambesvärja den domedag, som Owen och hans lärjungar förkunnade vara hart nära. De storartade förhoppningar, som väcktes och nåddes av den tidens revolutionära propagandister, slöt med en bitter misräkning och spolerade organisationer, vilka först av en annan generation återuppbyggdes på ett mera genomförbart program med begränsade syften.

Trade-unionismen är på det klara med att samhällets utveckling och omdaning är en långsamt försiggående historisk process, vars förlopp bestämmes av flera olikartade krafter men ytterst av de ekonomiska. Men alldenstund så är, följer därav, att endast det konsekventa och målmedvetna arbetet *steg för steg*,

genom en väl planlagd facklig, kooperativ och politisk aktion, kompletterad av upplysningsvärksamhet, kan leda till målet. När de franska arbetarna, liksom övriga Internationalen tillhörande, demonstrera och högt fordra åtta-timmarsdagen genomförd, så är detta alldeles riktigt, men ännu viktigare är att rycka tio-timmarsdagen in på livet. Det senare ha Tysklands och Sverges m. fl. länders industriarbetare med framgång gjort medan Frankrikes väl demonstrerat men i en del fall de fakto har de elva timmarna kvar. Och för resten, när blev den genom häftiga skakningar i ett slag frambrakta större förändringen av samhällsstrukturen tillnärmelsevis i *sin helhet bestående?* Historien har mera än nog av exempel för stadgande av uppfattningen härutinnan. Tiden lærer icke kunna avvinnas mera än de allmänna betingelserna äro färdiga med, vilket förhållande syndikalistisk spekulation icke rubbar.

V. Organisationsformerna.

Enheten i syndikalismens organisationssystem utgöres av den lokala samorganisationen, som är avsedd att omfatta alla arbetare på samma plats, oavsett vilket yrke eller vilken industri de tillhöra. Denna lokala organisation har suverän beslutanderätt i alla frågor rörande dess egna inre förhållanden såväl som i politiken utåt gent emot arbetsgivarna. Riksorganisationen, vari de lokala organisationerna uppgå, äger ingen rätt till beslut över de anslutnas angelägenheter, utan dennas uppgift inskränker sig kort och gott till att bedriva agitation, att lämna råd och upplysningar o. d. Den franska landscentralen, med sitt system av industriförbund och arbetsbörser, kan därför icke i minsta mån genom åläggande förständiga lokalorganisationerna att handla på visst sätt. Samma genomgående självständighet för lokalorganisationerna ingår också principiellt i den svenska syndikalismen. Fransmännen ha uti arbetsbörserna, som från början

varit kommunala institutioner med stadsanslag, det lokala centralorganet vartill sektionerna av olika facks och industriers arbetare på platsen eller ett begränsat ortsområde tillhöra. Även sedan arbetsbörserna, som ursprungligen haft till enbart uppgift att förmedla arbete och fungera som upplysningsbyrå för resp. yrken, utvecklats till centralpunkter för den fackliga verksamheten, ha de i många fall ändå bibehållit sin karaktär av stadsinstitution med ekonomiskt understöd av kommunen.

Man kan ju ha starka skäl att misstänka, att den revolutionära rörelse, som stödes med allmänna medel av det nuvarande samhällets besittare, icke skall för samma samhälle vara vidare farlig. Men hr Henriksson-Holmberg försäkrar dock att ifrågasvarande subventioner icke alls ha någon korrumpierande verkan å arbetsbörserna, som icke låta sig mutas. Faktum torde emellertid vara att så snart en arbetsbör visar några tecken till rebelléri, som icke är av det vanliga ofarliga slaget, så är det slut med kommunalanslaget. Så har skett på en del platser, vilket haft till följd att fack- och industrisektionerna bildat oavhängiga samorganisationer, s. k. lokalunioner, vilka samtidigt de bilda brännpunkten för platsens fackliga arbetarrörelse även funktionera för arbetsförmedling och upplysningsverksamhet. Arbetsbörserna hade ursprungligen sitt eget förbund, men är detta nu upplöst och börserna direkt anslutna till landsorganisationen, varinom de utgöra en särskild sektion. Då jämte arbetsbörserna, lokalunionerna, vartill alla arbetare på samma plats skola vara anslutna, även industriförbund omfattande arbetarna inom samma industri ingår i systemet och äro anslutna till riksorganisationen C. G. T., så uppstår härigenom en dubbelanslutning. Ehuru detta kan synas tämligen tillkrånglat, är dock förhållandet ganska enkelt då C. G. T., såsom förut är framhållet, endast är en institution för samarbete, agitation m. m. och icke stadgeformad understödsorganisation i den mening som i allmänhet svensk tanke uppfattar begreppet riks- eller landsorganisation. Systemet med sin dubbelhet är i viss mån analogt med då en ungdomsklubb här, vars medlemmar tillhöra fackförening, är ansluten till sin orts arbetarekommun samtidigt den fackförening medlemmarna tillhöra är ansluten till samma kommun. Arbetsbörserna, de lokala samorganisationerna, leda sträjkerna och besluta därom, liksom de ock bilda och förvalta sträjkassorna samt ha fördelningen av understödet om hand. Huvudorganisationernas uppgift vid arbets-

konflikter är att agitera och vägleda genom att sända sina delegerade till arbetsplatsen, varjämte, tillkommer att vid behov upptaga frivillig pänninginsamling till understöd.

Trade-unionismen har att uppvisa organisationstyper av olika slag, vilka kunna indelas i tre stora grupper, den engelska, den tyska och den skandinaviska. Den engelska fackföreningsrörelsen är starkt decentraliserad, icke endast såtillvida att det saknas en hela landet och alla fack och industrier omfattande egentlig centralorganisation utan facken och industrierna sönderfalla i rena yrkesförbund och i många fall i *specialist*-förbund. I vissa fall kan ett yrke ej vara organiserat i ett enda nationalförbund utan sönderfaller i lokal- eller distriktsunioner. Detta är fallet med byggnadssnickarna och timmermännen, som i London, m. fl. platser hava fristående unioner. Till denna starka decentralisation hör som regel ett styrelsesätt, som är mera utpräglat demokratiskt än de i Tyskland och Skandinavien förekommande. Fackföreningsfunktionärerna ha sina åligganden skarpt uppdragna genom i detalj fastställda stadgebestämmelser och mera viktiga frågor, som beröra yrket eller facket i förhållande till arbetsgivarna, avgöras genom omröstning. "Landsorganisationen", General Federation of Trade unions är en återförsäkringsanstalt där de skilda fackorganisationerna, mot erläggande av viss avgift, taga sträjkförsäkring för medlemmarna.

Tysklands fackorganisationer bilda ett organisatoriskt system för sig, lika mycket skilt från den engelska som från den skandinaviska organisationstypen. Organisationens bas utgöres av fackförbund sammansatta av olika yrken och specialiteer på huvudsakligen liknande sätt som i Sverige. Koncentreringen av med varandra besläktade yrken i samma fackförbund är dock icke så genomgående som här. Så stå exempelvis smederna icke i Järn- och metallarbetareförbundet och timmermännen icke i Träarbetareförbundet, utan ha egna självständiga fackförbund. Maktutövningen är emellertid i de tyska organisationerna starkt koncentrerad hos förbundsledningen, som i regel har en vidsträckt befogenhet att fatta avgörande beslut i de mest vitala frågor, såsom rörande arbetskonflikter m. m. Fackförbunden äro uppdelade i distrikt med distriktsombudsmän, som ha att biträda avdelningarna eller förbundssektionerna i organisationsarbetet. Det tyska organisationssystemet med sina väl fungerande organ

nedifrån och upp, måste anses såsom mönstergillt, väl utarbetat och anpassat som det är efter vad realiteterna bjuda.

Samarbetet mellan fackförbunden uppehålls av fackföreningarnas generalkommission, en institution som är centralorgan för den tyska fackföreningsrörelsen, men ingalunda är att se såsom landsorganisation i svensk mening. Ty de tyska fackförbunden äro fullständigt autonoma organisationer, som ej i sin allmänna lönepolitik äro underordnade generalkommissionen, vilken icke är stadgeformad understödsorganisation, men icke dessmindre har värderika uppgifter att fylla. Den kan visserligen i utomordentliga fall genom frivillig insamling lämna understöd till i strid varande förbund, om övriga fackförbunds styrelser det medgiver samt har vid detta förhållande rätt till visst inflytande å frågan. Men detta är allt. Dess uppgifter är att bedriva agitation inom de värksamhetsområden, varest organisation saknas eller är svag, samt att åstadkomma sammanslutning av små obetydliga förbund och lokalorganisationer till kraftiga centralförbund. Därjämte att självständigt upptaga och bearbeta statistik över fackorganisationernas styrka, arbete och utveckling ävensom arbetskonflikter, samt att samla och utnyttja allt i riksstatistiken förekommande, som för fackorganisationerna kan vara av värde. Generalkommissionen utgiver vidare tidningen *Correspondenzblatt*, som utkommer varje vecka och lämnar översikt av förhållanden rörande utlandets fackföreningsrörelse samt behandlar olikartade organisatoriska spörsmål, teoretiska och praktiska. I övrigt bedrivs en omfattande upplysningsvärksamhet omfattande ekonomiska och sociala problem, som ligga inom den fackliga rörelsens värksamhetsområde. Undervisningskurser med föreläsningar ingå häri. För att visa vad härutinnan åstadkommes, återgives efter internationella berättelsen de ämnen föreläsningarna under ett av närmast föregående år omfattade. De utgjordes av: den tyska fackföreningsrörelsens historia och teori; de fiendliga fackföreningarna; fackföreningsrörelsen i utlandet; försäkringslagstiftningen; arbetareskydd; kollektivavtal; nationalökonomi; karteller och arbetsgivareföreningar; undervisning i statistik; fackföreningslitteratur; bankväsen och panningomsättning; straffrätt samt yrkeshygien.

Alltså: de tyska fackförbunden få själva utföra värkställandet och bestämma över det praktiska arbetets politik; generalkommissionen vägleder genom sin teoretiska värksamhet.

Som av det anförda framgår äro de tyska fackorganisationerna synnerligen centraliserade, men på annan grund än vad strömningarna till förmån för en i centralisationens tecken reformerad svensk fackföreningsrörelse åsyftar. Medan innebörden i de centralisationssträvanden som här förnämligast kommit till uttryck, är den, att Landsorganisationen med stadgeformad understödspflicht skulle övertaga all den befogenhet som nu tillkommer förbundsledningarna, har i Tyskland tills dato av flera skäl hållits fast vid, att det är i *fackförbunden* som centraliseringen av beslutanderätten i den dagliga politiken skall vara, liksom i fråga om fackförbundens sammansättning den principen i allmänhet hävdas, att de skola vara sammansatta av likartade eller närbesläktade yrkesgrupper. Ehuru det skandinaviska organisationssystemet, evad det avser landscentralernas organisatoriska byggnad, är ett problem inträssant nog att fresta till med det tyska systemet jämförande betraktelser, skall detta i förestående sammanhang underlåtas och syndikalismens system med lokala samorganisationer i stället något granskas, då det står lika mycket i motsatsförhållande till både det ena och det andra av de tradeunionistiska organisationssystemen.

Gentemot sammanslutning i *fack*-föreningar och *fack*-förbund, framhåller syndikalismen, att detta är den inbördes oredan själv, ägnad att skapa meningsskiljaktigheter mellan de olika arbetargrupperna samt följaktligen kort och gott omöjliggör eller hindrar en enhetlig klasskampsfront. En komité, som kort efter storsträjken blev av syndikalistiskt inträsserade arbetare tillsatt för utredande av den lokala samorganisationens idé praktiskt omsatt, har skrivit åtskilliga sidor om saken, men helt visst inte lyckats med vad den skriyer i förordet, nämligen att avhjälpa den brist på klar uppfattning av spörsmålet, som gör sig gällande. Alla de många ord, varmed det ödslats för att i sammanställning få fram skäl mot förbundsprincipen, ger ej mera än påståendet om meningsskiljaktigheten, som omöjliggör den ordnade klasskampsfronten, vilket påstådda missförhållande genom samorganisationen skulle bortfalla. Men när syndikalismens förespråkare framhålla detta och det, att den lokala samorganisationen skall bli kraftigare än fackförbunden i striden mot arbetsgivarna, att den skall bli billigare i administrationen än de nuvarande organisationerna, så är detta endast fria påståenden utan spår av bevis för.

Om nu någon klasskillnad kan finnas mellan arbetare i

olika yrken, så läser ingalunda denna skillnad i uppfattning bortfalla i och med ändringen av organisationsformen. Där en divergerande uppfattning finnes mellan hela *yrkesgrupper* av arbetare, där har man att söka rötterna därtill långt djupare än i ett organisations-system som knappast är mera än 20 år gammalt här i landet. Var och en, som haft tillfälle till umgänge med arbetare ur olika yrkesgrupper eller grundligare på nära håll haft tillfälle till iakttagelser, har förvisso funnit psykologiska särdrag, som kräva helt andra förklaringsgrunder än de syndikalismen har att peka på. Det olika arbetet sätter sin olika prägel på utövarna därav och åstadkommer sin egen psykologi. "Yrkeshögfärden", som egentligen ingen högfärd är utan endast en viss självmedvetenhet, vilken icke alltid är av ondo, avskaffas därför inte med *fackföreningarnas* slopande, alldenstund dess rot ytterst ligger i arbetet. I den mån det varit möjligt genom vilja till utplånande därav, eller rättare till borttagande av översitteri gent emot andra arbetargrupper, ha *fackföreningarna* gjort vad som kan göras. Att det sedan kanske i något fall finnes rum för from önskan förändrar icke verkligheten, liksom denna i detta fall inte förändras av någon lokal samorganisation. Ty kan icke murarbetsmannen i det dagliga umgänget med muraren och målaren, som möjligen i vissa avseenden ha olika uppfattning bottande i yrkesanda, frambringa ett bättre inbördes förhållande så går det säkerligen inte genom att ha ordet på månadmötet. Och att *anledningarna* till meningsskiljaktigheter mellan olika yrkesgrupper skulle bortfalla med sammanförandet av grupperna i samorganisationen, är en uppfattning utan rimlig grund. Är det sålunda vid en lönerörelse så att en viss grupp anser sig behöva och kunna genomföra fem öres förhöjning av timlönen, så gör den detta oavsett organisationsformen och oavsett att en annan grupp är lägre avlönad och för den skull kunde behöva den högst stående gruppens begärda femöring plus samma belopp som den nu kräver i förhöjning. Man utgår ifrån verkligheten, att det är möjligt att få viss förhöjning på båda grupperna, men däremot omöjligt att vinna gehör för fordringarna sammanlagda och resta för den sämst betalda gruppen. Denne ser sig orättvist behandlad, och så har man en tvist. Då emellertid denne är bunden vid ett inträse, vilket visserligen i stort sett till sin innebörd är mera skenbart än verkligt, men ändå i det praktiska livet är ett faktum, så är detta anledningen, som står kvar oavsett

organisationsformen samt faller först när uppfattningen om allt arbetes likvärdighet slagit igenom. Och huru länge detta skall dröja, är ett problem, vars lösning säkerligen ingen kan ge, men som helt visst ligger längre fram i tiden än vid den punkt, där det privatkapitalistiska samhällets historia är slut.

Men huru önskvärt det än i många fall kan anses vara att de lägst stående arbetargrupperna komma fram på löneskalan innan de högre betalta ytterligare gå fram, så måste ur klass-synpunkt vara ännu önskvärdare och vida viktigare att alla grupper tillvarataga varje tillfälle som kan givas för egna arbetsförhållandens förbättrande. Ty det är inte alls sagt att underlåtenhet från den bättre avlönade gruppen att för sin del resa krav vid en avtalsfrågas ordnande inom viss industri, medför större förbättringar för den sämre avlönade. Det kan tvärt om vara så, att ett rest krav i förra fallet kan underlätta möjligheten till större framgång i det senare. Kommer så till sist en omständighet, som syndikalismen ej synes ha räknat med, att om ett visst fack, någorlunda bra betalt, som ansåge sig ha möjligheter vid en lönerörelse att få en närmare bestämd löneförhöjning, nekades gå fram med anhållan därom, så avsondrade det sig från vederbörande samorganisationer.

Så var det den lokala samorganisationens billiga administration som prisas. Härmed torde i verkligheten förhålla sig så, att detta system blir minst lika dyrt som det nuvarande. På de större platserna bleve det oundgängligen nödvändigt att de olika grupperna arbetade på sektioner, då det vore en ren omöjlighet att behandla och få reda i ärendena på annat sätt. Men härmed har man *fackföreningarna* igen med sin administration, fast med annat namn. Vid förhållande att arbetarantalet i värksamhetsområdet vore litet kunde ju möjligen samorganisationen arbeta på en avdelning med en styrelse, men i sådant fall skulle i allmänhet arbetets omfattning bliva av den art att styrelsearvode och övriga administrationsomkostnader skulle uppgå till samma belopp som nu sammanlagt utgår för resp. *fackföreningars* administration. Och de helt avlönade funktionärernas antal skulle ej håller kunna nedbringas för så vitt agitationen ej skulle inskränkas eller nedläggas samt det skulle såsom obehövt bortses från viss del av den speciella yrkessakkunskap, som *fackförbundens* tjänstemän företräda. Men alldenstund såväl agitation som *fackkunskap* vid förhandlingar väl ännu icke är

alldeles obehövlig från vilken organisationsståndpunkt än saken ses, så är det näppeligen heller ingenting att vinna i besparingsväg på detta område. Syndikalismens Frankrike har åtminstone inom en del fack *icke* bekräftat den administrativa besparingen, och det kan med fog undras huru en uppgift om här hemma hörande syndikalistiska organisationers omkostnader skulle stå sig i en jämförelse med de gamla organisationerna.

Varigenom den lokala samorganisationen skulle vara arbetsgivarna en mera fruktad motståndare än i fackförbund centraliserade fackföreningar, är mycket dunkelt utsagt. Den skall möjliggöra ett mera enhetligt uppträdande, men huru? Sättet får bestämmas av situationen, svaras det! Javisst, men med det där om "situationen" kan ju allt motiveras, så icke slår detta något slitna ord ihjäl tvivlet. Vid all värksamhet brukar regeln annars vara att handla efter en på förhand i detalj så noga som möjligt uttänkt plan. Den, som trodde sig vara en mästare i schack på principen att den av motståndaren frambrakta tillfälliga situationen vore nog för bestämmande af dragen, skulle anses som ovanligt enfaldig. Och dock är det just samma princip som skall utgöra styrkan i syndikalismens samorganisation, då sättet för enhetligheten överlämnas åt stunden. Nu är med detta icke påstått att vid det praktiska arbetet förhållanden ej kunna uppstå vilka måste under hand regleras och ej på förhand låta sig beräknas, men detta är dock ett annat än saken av plan i nog så viktiga detaljer.

Om alltså samorganisationssystemet saknar företrädesegenskaper i förhållande till fackföreningarna, så har den däremot betydliga olägenheter. Då verkligheten får tagas sådan den är, komme agitationen att giva mindre resultat genom fackföreningarnes slopande. Den nuvarande specialiseringen blev på sin tid gjord icke minst med hänsyn till att kunna få flertalet arbetare organiserade. Och lika visst som fackspecialiseringen underlättat detta, lika visst skulle en sammanslagning av alla yrkesgrupper reducera möjligheten att få alla med, vilket ju syndikalismen håller icke enligt sin minoritetsprincip anses nödvändigt.

Men om alltså organisationernas numerär skulle sjunka till följd av det större motståndet, som för anslutning till samorganisationen skulle möta i agitationen, följde av detta, som förut är framhållet, en ökad sträjkbrytarfara vid arbetskonflikter, liksom ock flera andra svårigheter en numeriskt svag organisation

har att kämpa mot. Rent tekniskt måste den syndikalistiska organisationsformen vid lönerörelser behandling, där det gäller flera arbetaregrupper, vara ägnad att åstadkomma ett rakt motsatt förhållande till det den vill frambringa. Förut påpekade förhållanden med divergenser i uppfattning och tillfällighetsinträsen komme helt visst att göra sig gällande på sammanträdena, där de olika "inträsenas" permanenta mötesoredor säkerligen skulle sörja för att församlingens samstämmighet inte bleve allt för stor. Majoritetsbeslut, som ej tillfredsställde alla grupper, medförde att de missnöjda genom enskilda sammankomster ville ha den föreliggande frågan ånyo upptagen för revision av fattad ståndpunkt, varom icke så oenighet med obstruktion i fortsättningen. Man torde icke misstaga sig så synnerligen mycket om det antagandet göres att gången just bleve denna i alla de fall där de missnöjda hade förutsättningar att kunna operera på egen hand. Systemet med beslutanderätten förlagd i fackföreningarna och fackförbunden, men med samvärkan mellan de olika facken, är därför en långt säkrare garanti för en genomgående enighet i handlingen gent emot arbetsgivareinträset, än vad någonsin lokala samorganisationen erbjuder.

Underhandling om framställt krav skulle ju visserligen icke förekomma, då syndikalismen lyst kompromissen i bann, helt och reellt — i teorin. Men den praktiska värksamheten såväl i Frankrike som här hemma har dock visat att den syndikalistiska rörelsen lika litet som trade-unionismen kunnat vid lönerörelser undgå de så förkättrade till kompromiss ledande förhandlingarna. Om det alltså får räknas därmed även där samorganisationssystemet tillämpas, skall säkerligen proceduren därvid icke bliva mindre omständlig än nu, alldenstund de olika grupperna av arbetare alla komme att fordra att så långt möjligt vore bliva representerade vid underhandlingen; en fordran som också absolut måste tagas hänsyn till i alla de fall där ackordsprislistor med särskilda bestämmelser för dess tillämpning skulle upprättas, vilken löneform syndikalismen, så vitt den, som skriver detta, har sig bekant, icke principiellt förkastat. Genomgåendet av sådana prislistor kan för övrigt icke ske på annat sätt än separat, grupp för grupp. Men då har återigen den syndikalistiska principen gjort haveri på detaljen i det att det praktiska arbetet är inne på det gamla spåret igen.

När syndikalismen slagit fast den lokala samorganisationens

fullständiga suveränitet, så har den därvid följt sin antidemokratiska princip, att den enskilda gruppens rätt ej får förtrampas eller nedvoterats vare sig direkt av majoriteten eller av en denne företrädande styrelse. Det är alltså det renodlade kommunistiska frihetsidealet som synes ligga till grund för den lokala samorganisationens idé. Huru vackert nu än detta kan vid en flyktig betraktelse synas vara, så försvinner illusionen så snart verkligheten ryckes in på livet. Ty förhållandena äro alltför mycket komplicerade och i varandra ingripande för att det skall kunna sägas att en arbetskonflikt exempelvis vid Domnarvet är en angelägenhet som endast rör Borlänge samorganisation och ej organisationerna vid Bofors, Munkfors etc. Var och en vet att beröringspunkterna äro många mellan de olika företagen och företagens arbetare inom samma industri. En sträjk vid en plats kan medföra lockout å de övriga. Ty logiskt kvarstår anledningen till masslockouten då gemensam stridskassa finnes. Och de, som skola lämna understöd, ha väl också anspråk på rätt till invärkan å viss lokal tvistefråga! Några angelägenheter rörande förhållandet till arbetsgivarna, som *endast* angår den lokala organisationen, finnes knappast då denne är beroende av det gemensamma understödet och en konflikt kämbart återvärkar på de understödjande organisationerna. Men att lokalorganisationerna under detta förhållande skola vara enväldiga är lika ologiskt som rättsvidrigt, och ett sådant system måste principiellt anses vara lika förkastligt som att å andra sidan utrusta riksorganisationens styrelse med myndighet som gränisar till envælde. Visst är att frågan om var makten skall ligga kan från olika synpunkter i oändlighet debatteras, men när allt kommer omkring så torde ändå ståndpunkten om allmän omröstning vid utomordentliga i arbetarnas förhållanden ingripande angelägenheter stå sig längst med komplement av befogenhet för huvudorganisationens ledning att i övriga fall med hänsyn till organisationens allmänna bästa och i *samråd* med dem det vederbör, fatta avgörande beslut.

VI. Ställningen till kollektivavtalet.

Till frågan om avtalsfördrag rörande arbetslöner och övriga arbetsvillkor intaga de båda riktningarna av fackföreningsrörelse rent motsatta ståndpunkter. Syndikalismen förmenar att bindande kollektivavtal för viss tid lika mycket eller mera än allt annat lägger hinder i vägen för facklig framgångsrik aktion. I det manifest som en rörelsen här i landet företrädande komité utsände under 1910 anföres, att sådana avtal "i högre grad än sträjkbryteri och förräderi spela arbetsgivarna i hand". Som motiv anföres att de fråntaga arbetarna nära nog varje tillfälle att angripa sin fiende vid den lämpliga tidpunkten. Och genom uppsägningstiden beredes arbetsgivarna en frist som medför chanser till att segern skall stanna på deras sida. Inga skändliga fördrag med fienden utan oförutsedda sträjker och permanent krigstillstånd på det sociala stridsfältet, proklamerar det! Vad som sålunda i detta avseende läres här i landet, har sin motsvarighet i den internationella syndikalismen. Endast genom denna överrumplingsmetod anser man arbetareinträset bliva bäst tillgodosett.

De engelska liksom de tyska och skandinaviska fackorganisationerna hävda den meningen i avtalsfrågan, att bindande avtal för viss tid äro att i allmänhet anse som fördelaktiga för arbetarna, då arbetsvillkorens ordnande och arbetsfredens garanterande för en viss fastställd period lämnar fackorganisationerna möjlighet att i alla avseenden stärka sig för kommande uppgifter. Men om denna uppfattning gäller i allmänhet och under normala förhållanden, så är den därför icke upphöjd till någon doktrin varifrån ej undantag kan göras, om detta är lämpligt.

Utan att tariffördrag ingås mellan parterna för viss tid vid överenskommelsens ingående, har arbetsgivaren i själva verket ingenting förbundet sig till och kan därför när det honom lyster och förhållandena därför äro gynnsamma, dekretera andra och försämrade villkor för arbetarna. Samma rätt tillkommer ju visserligen arbetarna, i det att de, om utsikt till framgång finnes, kunna resa krav om förbättringar. Likställigheten härutinnan

torde emellertid vara mera villig än värlighet, då rent praktiskt taget arbetsgivaren har både flera och större möjligheter att till sin fördel oroa arbetarna än vad dessa å sin sida ha att komma åt arbetsgivaren. Det beprisade permanenta krigstillståndet är nog i övrigt någonting, vars fördelar arbetarna alltför väl känna till för att icke använda sig av i den meningen syndikalismen förordar. Har en sträjk eller lockout utkämpats och fackorganisationen därvid efter många svårigheter och umbäranden för däri deltagande arbetare vunnit en något så när antaglig uppgörelse, är det nog ytterst få, som med sin fördel finna förenligt att återgå till arbetet på principen att arbetsgivaren redan om någon vecka eller månad skall kunna vidtaga till konflikt ånyo ledande åtgärder. Ånej, krigstillståndet sörjer nog arbetsgivarna för ändå utan att fackorganisationerna särskilt behöva uppmuntra och stödja dem i deras avsikter och strävanden. Vad som möjligen med överrumplingsmetoden någon gång kunde vinnas fölle det sig ganska lätt för arbetsgivaren att vid annat tillfälle ta hem, vilket osäkerhetsförhållande, förutom allt annat, skulle i alla de fall där arbetsgivaren därtill hade makt medföra att arbetarna tvungos ingå personliga kontrakt med ansvar enligt lag. Om nu detta voro mindre skändligt än att träffa kollektivavtal borde icke behöva diskuteras. Det komme åtminstone att icke värka som avmagringskur för juristskrået därest teorin om det permanenta krigstillståndet skulle i någon mån ligga till grund för handlingen även under det personliga juridiska ansvaret för arbetaren.

Som redan är nämt kan emellertid sådant förhållande inträda som väl motiverar att arbetarna vid visst tillfälle kunna ha fördel av att ej ingå avtal på viss tid utan låta arbetsförhållandena tills vidare vara oreglerade, om detta låter sig utföras. Men denna rent taktiska åtgärd de trade-unionistiska fackorganisationerna ha använt och använda har icke något att göra med syndikalismens principiella uppfattning i frågan, då här en tillfällig omständighet utgör motivet och ingalunda att åstadkomma den ideligen pågående striden. Värlighetssidan av vad syndikalismens teoretici framhålla om de underbara resultat som därmed skola vinnas är alltför i ögonenfallande att kunna tagas på allvar av de, vilka under årens lopp varit ned i det praktiska arbetet. Ännu radikalare är emellertid en grupp i den amerikanska organisationen "Industrial workers of the World", som

icke, enligt en (skämtsamt) uppgift, åtnöjt sig med att avsäga sig avtalen, utan förklarat, att de icke ämna arbeta förrän Vänderbildt därutinnan föregått med kroppsarbetets goda exempel.

VII. Den fackliga understödsvärksamheten.

Då det av privatkapitalet styrda samhället, i saknad av genomgående organisation för produktion och distribution, icke garanterar arbetaren ständig utkomst genom arbete, utan stora grupper av arbetare hemfalla åt arbetslöshet när det sämre affärsläget inträder, har den trade-unionistiska fackföreningsrörelsen för neutraliserande av arbetslöshetsplågans värkningar, teoretiskt och praktiskt slagit fast principen om *understöds-kassors* stora betydelse. Arbetslöshetens direkta följder för den enskilde arbetaren, som därav drabbas, behöver icke någon omständlig beskrivning; det är nog med att beteckna dem som den värsta formen av alla de svårigheter lönearbetaren har att kämpa mot. Utgående från detta faktum, som av ingen lärer kunna förnekas, har denna riktning av fackföreningsrörelse ansett det vara lika nödvändigt att vid arbetslöshet träda stödjande till för facket arbetare, som det vid goda arbetsförhållanden är att få upp arbetslönerna. Om än denna uppfattning, på grund av flera orsaker, icke genomgående slagit igenom i den svenska fackföreningsrörelsen, så bära dock tillgängliga uppgifter från England, Tyskland och Danmark vittne om, att så är förhållandet i dessa land. Den förnämsta orsaken till det försteg, som härutinnan dessa länder intaga, ligger oomtvistligen i deras större industrialisering, som medfört att också arbetslösheten, särskilt vid kriser, antagit en utsträckning som absolut nödvändiggjort ett ingripande från fackorganisationernas sida. Så har arbetslösheten i Danmark under de senaste åren varit särskilt svårartad. Av 92,803 medlemmar voro år 1907 under januari 16,38 proc. och under februari 15,37 proc. arbetslösa. Under december samma år voro av

79,864 medlemmar 10,11 proc. arbetslösa. Anförda antal omfattar de organiserade arbetarna inom såväl fabriks- som byggnadsindustrin, även icke yrkeslärd arbetare inberäknade. För byggnadsfacket, taget särskilt för sig, ställde det sig så att under januari nämnda år var av hela antalet därinom arbetande medlemmar 54,3 proc. arbetslösa. Detta enda exempel torde vara tillräckligt för att visa vilken viktig uppgift fackorganisationerna ha att fylla med avseende å arbetslöshetsproblemet och därmed sammanhörande, så länge den moderna industristaten med sin privatkapitalistiska struktur äger bestånd.

Följande uppgifter rörande utövad facklig understödsvärksamhet kunna ju ha sitt inträse. De tyska till Generalkommissionen anslutna organisationerna utbetalte under 1907 arbetslöshetsunderstöd till ett belopp av 4,375,012 mark och under 1908 steg denna summa till följd av krisen, till 8,134,388 mark. Under de sista 18 åren intill 1909 ha de tyska fackorganisationerna i arbetslöshetsunderstöd utbetalt icke mindre än 25,518,957 mark. I sjukhjälp har under samma tid utbetalts 27,108,347 mark samt i reshjälp 9,267,612 mark. Som jämförelse kan nämnas att sträjkunderstödet för samma tid belöpte sig på 64,884,217 mark. Fackorganisationerna i Österrike, vars arbetssätt och strävanden sammanfalla med de tyska organisationernas, utbetalte i arbetslöshetsunderstöd för perioden 1901—1908 kr. 6,171,518: 61. I reshjälp utbetaltes för samma tid kr. 1,083,564: 15. Vilket uppsving denna gren av facklig värksamhet tagit i Österrike framgår därav, att medan år 1901 endast utbetaltes i arbetslöshetsunderstöd kr. 377,448: 59 så uppgår summan för motsvarande ändamål 1908 till kronor 1,574,668: 86. Utöver vad här anförts ifråga om reshjälp samt understöd vid arbetslöshet, ha såväl de tyska som de österrikiska organisationerna utbetalt avsevärda belopp till rättshjälp, invaliditetsunderstöd, understöd vid tillfällig nöd, upplysningsändamål m. m. Allt som allt har under förutnämnda 18-årsperioden de tyska fackorganisationerna, förutom ovannämnda understödssumma för sträjk, till understödsändamål utbetalt 79,040,181 mark, och likaledes med borträknande av sträjkunderstöd ha österrikarna under 8-årsperioden 1901—1908 till olika understödsändamål sammanlagt utbetalt kronor 15,239,140: 12, vilket utgör 43,42 proc. av samtliga utgifter.

Men England står i fråga om storleken av utbetalta arbetslöshetsunderstödet före, i det att de hundra mäst betydande

organisationerna under tioårsperioden närmast före 1908 års ingång till arbetslösa medlemmar utbetalte i runt tal fyra miljoner pund sterling (cirka 72 miljoner kronor).

Förestående siffror i sammandrag torde giva en någorlunda antydan om vilken väg proletariatet i de ledande industristaterna ansett sig böra beträda. Arbetslöshetsproblemet är där föremål för de fackliga organisationernas ständiga uppmärksamhet, teoretiskt såväl som i praktisk handling.

Sydikalismens ställning till denna gren av värksamheten synes stå i likgiltighetens tecken, där det ej säges ifrån, att den fackliga understödsvärksamheten är mera till skada än till nytta för arbetarna. Med sikte på de revolutionära medlen förmenar denna riktning av facklig sammanslutning, att av arbetarna upprättad självhjälpsvärksamhet aldrig kan bli annat än en droppe på den betryckta klassens tunga, ett plåster utan värde, som icke botar och knappast lindrar, med få ord ett medel som ansträngningarna icke böra inriktas på, då den därvid förbrukade kraften kan användas bättre och föra till långt rikare resultat i den revolutionära propagandans tjänst. Vidare måste ju från revolutionär ståndpunkt betänkligheter resa sig mot fondering av medel till ifrågavarande ändamål lika väl som till sträjkfonder av någon betydenhet.

Var och en som värkligen vill en grundlig undersökning av de fackliga understödskassornas möjlighet som medel i den praktiska värksamheten samt icke nöjer sig med frasers bländverk, är emellertid snart på det klara med att dessa kassor äro ett absolut nödvändigt komplement till den direkta lönepolitiken. De av arbetslösheten drabbade, som uteslutande äro hänvisade till sig själva, komma, därest den ofrivilliga ledigheten blir mera långvarig, så fullständigt in uti fattigdom och ekonomiskt betryck, att den livaktighet som förut kunnat finnas för fackliga spörsmål, liksom för allt annat socialt nybrytningsarbete, försvinner. Hoppet på framtiden blir ofta under sådant förhållande ersatt av en nattsvart pessimism, och alla de ansträngningar som förut blivit gjorda för att få ett bättre tillstånd framstå, under den förtvivlan bristen på det nödvändigaste medför, som en resultatlös gärning. Svårigheterna att hålla organisationen samman, stark och kampduglig, är störst inom de yrkesgrenar eller industrier där arbetarna äro mäst utarmade. Detta förhållande, som kan konstateras hemma och ute, måste därför, så långt möjligt

är, förekommas. Och då arbetslösheten alldeles särskilt bidrar till att ekonomiskt nedtrycka en stor procent av arbetarna, så måste också fackorganisationerna med all styrka genom understöd söka nedbringa det ondas värkningar till det minsta möjliga. Detta till nytta i första hand för de arbetslösa, men även och knappast mindre för de som ha arbete, alldenstund arbetslöshetens värkningar återvärka på hela facket därigenom att organisationen försvagas.

Med ett väl ordnat understödsväsende inom de fackliga sammanslutningarna blir också nyttan av dessa mera påtaglig för massan av arbetare. Fackföreningarnas betydelsefulla uppgifter såsom organ för arbetarnas medbestämmande vid fastställande av löner och övriga arbetsvillkor, inses tyvärr ännu inte av alla, men däremot torde de vara få, vilka ej erkänna nyttan, ja nödvändigheten av något skydd gentemot de ekonomiska följderna, som sjukdom och arbetslöshet har i släptåg. På samma gång det fackliga understödsväsendet underlättar agitationen för anslutning av nya medlemmar, värkar det sammanhållande på organisationen, så att ej medlemmarna lämna denna även om en lönefråga skulle få en mindre lycklig utgång. Ur ren klasskampssynpunkt är det därför så långt ifrån att understödskassor, vare sig de äro upprättade för hjälp vid arbetslöshet, sjukdom, resor o. d., värka reaktionärt, då organisationen därigenom göres stabilare och mera rustad för sin huvuduppgift. Bestyrkande exempel finnes att framförallt tillgå uti den tyska fackföreningsrörelsens jämna uppåtgående. Likaledes ha de svenska fackförbund, som inrättat arbetslöshetskassor, stått sig relativt bra efter 1909 års stora arbetskonflikter, medan manspillan varit större där saknaden av sådana kassor varit tillfinnandes.

Ett annat förhållande av stor betydelse för arbetarklassen är det, att därigenom att arbetarna själva genom sina organisationer ta upp det här omskrivna spörsmålet på sitt arbetsprogram rent praktiskt, så skall stat och kommun, på annat sätt än nu, kunna uppfordras att ägna frågan den allsidiga uppmärksamhet dess vikt kräver. Intill dess att arbetarna skapat organ, dels för lämnande av direkt ekonomisk hjälp och dels för konstaterande av arbetslöshetens omfattning, lärer intet allvarligt steg bliva taget av vederbörande myndigheter i den riktning samhället har plikt till i denna fråga.

Den trade-unionistiska uppfattningen i frågan, som stödes av det levande livets förhållanden, ser i understödskassorna ingenting som lösryckt ur sin plats räcker, men då de befunnits vara ett värderikt komplement i den fackliga värksamheten har dess idé blivit upptagen och omsatt bland de ledande industriationernas arbetare. Syndikalistiska teoretici må sedan ställa sig skeptiska; värkligheten stängas därmed icke omkull.

VIII. Parlamentarisk aktion — För och emot.

Liksom syndikalismen är antistatslig och i varje form av stats- eller riksstyrelse ser det värkställande organet för den i staten organiserade kollektiva makten, som är våldet över individen, ställer den sig principiellt utom den parlamentariska politiken och utom varje politiskt parlamentariskt parti. Syndikalismen ser i lagstiftningsarbetet även då detta avser reformkrav, såsom tullars avskaffande, folkundervisningens befrämjande och höjande, ålderdomspensionering m. m., icke någonting som är värt deltagande uti från arbetarnas sida. Den förmenar att de reformer, som därigenom kunna vinnas, äro oväsentliga och ingenting betyda för arbetarna som klass, samt att samhällets socialisering på den riksdagspolitiska vägen ligger utom räckhåll för tanken. Griffuelhes, f. d. sekreterare i det franska fackföreningssekretariatet, har spefullt anmärkt, att socialiseringen på den vägen torde ta en tid av så där en 50 tusen år. Parlamentarismen anföres binda och förlama den kroppsarbetande klassen, och detta likaväl när den lagstiftande församlingen vilar på den allmänna rösträttens grundval som på ett mindre demokratiskt underlag. För syndikalismen är alltså den av hela folket på elektoral väg i parlamentet utövade befogenheten till ingen nytta, men till stor skada genom det hänsynstagande och de

oupphörliga kompromisser, vartill den leder. Och man fortsätter så med, att riksdagskompromissandet med sitt pålappande av ett odugligt samhällssystem med för att arbetarrepresentanterna förlora den ledande principen och förborgligas samt fjärma sig från arbetarklassen, desto mera ju längre de få deltaga i det parlamentariska arbetet. Då härtill syndikalismen förmenar, att själva proceduren vid val av riksdagsombud är ägnad att korrumpere och förlacka samt då deltagandet i den parlamentariska politiken dessutom utgör en fara för den fackliga rörelsen, i det att denna därvid riskerar att sönderfalla i lika många delar som det finnes politiska partier, så hävdas genomgående att fackorganisationerna icke må syssla med eller deltaga i den parlamentariska aktionen.

I motsats härtill har tradeunionismen ansett sig böra intaga en avgjord tendens till förmån för arbetarklassens deltagande i det parlamentariska arbetet och har i anslutning till denna uppfattning det naturliga samvärkandet mellan fackföreningsrörelse och socialdemokrati uppstått och utvecklats. Uti England, där arbetarna hitintills stått synnerligen likgiltiga till socialdemokratien, uttrycket för arbetarklassens parlamentariskt politiska strävanden, synes emellertid nu ett omslag vara under pågående. Samvärkan och samarbete härutinnan behöver visst inte därför förut-sätta en sammankoppling i organisation. Att det kan låta sig utföras därförutan bevisar bäst den tyska arbetarrörelsen.

Denna ställning för parlamentarismen betingas därav, att fackorganisationerna lika väl som dess enskilda medlemmar, lönearbetarna, äro utsatta för värkningarna av lagstiftningen. Och att dessa värkningar icke gå spårlöst förbi utan att märkas är allt för väl känt. Härav följer alltså att såväl organisationen som den enskilde har inträsse av att den lagstiftande församlingen blir sammansatt i överensstämmelse med arbetarklassens inträssen. Att sålunda fackföreningarnas medlemmar understödja socialdemokratien i dess parlamentariska aktion bjuder arbetar-inträset likaväl som samma inträsse bjuder fackföreningsrörelsen att vara parlamentariskt-politisk tendenslös. Rörelsen är såväl i organisatoriskt hänseende som i sin allmänna ekonomiska politik beroende av lagstiftningen. Är det arbetsgivareintressets målsmän och dess allierade som diktera och bestämma gången därav, så betyder detta en mångfald av paragrafer, som ingripa hindrande såväl i fackorganisationens inre liv som ock i dess

rörelseyttringar utåt mot arbetsgivarna. Genom lagstiftnings-åtgärder av denna art kunna såmedels arbetarklassens organisatoriska strävanden i fackligt hänseende betydligt förtagas sin värkan till skada för arbetarna.

Icke mindre illa ställer det sig för den enskilde arbetaren därest lagstiftningsarbetet utlämnas till de besittande klasserna. Såväl ekonomiskt som i andra avseenden komme en sådan taktik att snart straffa sig själv samt förmodligen i sinom tid, om den komme till tillämpning, även omvända flertalet syndikalister från den antiparlamentariska uppfattningen. Ty det skulle snart visa sig, att syndikalismens recept mot reaktionära lagstiftnings-åtgärder vore felaktigt utskrivet och däri förordade medel följaktligen icke ledande till bot. Det är tydligen ett stort misstag att tro, att lagstiftarna skulle, med allt det skydd den starkt organiserade kapitaliststaten är i stånd att lämna, låta sig skräm-mas av mötesprotester eller av oordnade vapenlösa demonstrerande skaror. Nej, andra medel vill det säkerligen till om yttre påtryckning skall hjälpa. Militären måste ha vunnits, och detta icke endast såtillvida att arbetaren i knektröja vägrar att giva eld på sina kamrater i arbetsblus utan den måste ha vunnits även för utvecklande av militär aktion gent emot motståndet. Nu vet emellertid var och en, som vill något förstå och icke endast åstadkomma buller med tungan, att detta är omöjligt inom överskådlig tid. Men även komma så långt kan det t. o. m. ifrågasättas vad utgången bleve, ty det militära befälet samt övrig över och medelklass skulle säkert icke svika reaktionens heliga sak och ställa sig sollidariska med arbetarna i ett väpnat uppror för sociala syften utan sälla sig till vakt kring det beståendes borg. Föregående revolutionära kupper, vari de ekonomiskt besittande klasserna ha deltagit, bevisa visst icke omkull detta antagande, ty att vid tillfälle guppa ned en kung från sin tron och förändra ett styrelseskick kunna dessa grupper någon gång ha fördel av. Annat blir det dock om resningen gäller sociala och ekonomiska inträssen.

Ehuru deltagandet i valen från arbetarnas sida icke ger synbart resultat från i dag till i morgon, är det dock ett medel, som arbetarna i sin systematiskt förda kamp mot förtrycket kunna använda sig av med fördel. Under förhållande av rimliga valrättsbestämmelser, ha arbetarna i valsedeln ett medel som skulle vara dåraktigt att bortkasta, då de därmed kunna såväl försvara

som utvidga sin sociala och ekonomiska position. Härmed kan en ohöjld militarism motas och ställas under avveckling liksom ock de indirekta skatter som utgå i form av livsmedelstullar må kunna begränsas för slutligt avskrivande. Om arbetsgivarna och med dem i inträsen förbundna få ensamt besluta om allehanda ekonomiska pålagor för arbetarklassen, och däri intaga livsmedelstullarna platsen nr ett, så ha de ju därigenom nästan oinskränkt makt att för sin klass räkning taga igen vad arbetarna genom fackorganisationen kunnat tillkämpa sig. Att direkt genom fackorganisationerna, utan parlamentariskt arbete kunna tilltvinga sig samhällets stöd för ålderdoms-, arbetslöshets- och sjukförsäkring m. m. är absolut icke möjligt, och detsamma kan även sägas om undervisningsväsendets förbättrande. Yttrande-, tryck- och församlingsfrihet, som för arbetarklassen äro så viktiga medel i agitations- och upplysningsarbetet, skulle också med all säkerhet komma att bli utsatt för retuschering sedan arbetarklassen utlämnat all lagstiftning åt de borgerliga partierna. Om, såsom syndikalismen gör, ovanstående uppgifter kunna betecknas som oväsentliga, borde icke behöva föranleda till mera tidsödande eftertanke. Med detta har dock ingalunda blivit sagt, att parlamentarismen är det förnämsta kampmedel arbetarklassen har till sitt förfogande. Detta ligger säkerligen i fackföreningsrörelsen, som är och förblir stommen i all världens arbetarrörelse. Den, som nedskriver detta, skall icke ens sticka under stol med att han anser, att utan en stark kooperativ rörelse har tullarnas avskaffande knappast någon större betydelse för arbetarklassen, alldenstund detta förvärligat inom det nuvarande samhället skulle medföra en väsentligt ökad beskattning av kapitalet för att få statsbudgeten att gå ihop och detta åter, sannolikt omedelbart, medföra förtroende av de större livsmedelsartiklarna för att därmed förbundna privata kapitalintressen genom högre priser skulle få de ökade skattebördorna betäckta. Och mot en sådan vändning torde ingenting annat än kooperationen vara möjligt som hjälpmedel, ty lagstiftning mot trustväsendet för omintetgörande av dess välde, skall tydligen möta ett ekonomiskt motstånd, som genom enbart parlamentarisk anstormning ej skall kunna brytas; att avskaffa kapitalets koncentrerings är att avskaffa privatkapitalismen och dit är det ännu, mänskligt att se, flera utvecklingsfaser. Det ena medlet får alltså komplettera det andra och *övertron* på något särskilt leder

lätt till skada, icke minst genom den reaktion som uppstår när verkligheten så småningom avslöjar sammanhanget sådant det är i sin nakenhet.

Med denna framställning, har sökts att giva en hopträngd sammanfattning av de grundläggande uppfattningar som behärska de båda skildrade riktningarna av fackföreningsrörelse i dess teori och praktik. Syndikalismen har ju särskilt efter arbetskonflikterna 1909 låtit åtskilligt tala om sig här i landet, ehuru knappast mera sakligt om man undantager det arbete som hr Henriksson-Holmberg utgivit rörande saken. Till de kritiska synpunkter den, som nedskrivit detta, anlagt på de syndikalistiska åskådningarna må som slutord sägas, dels att syndikalismens reagerande mot parlamentarismen får sin förklaring i viss mån av de i Frankrike särskilt allt annat än sunda strömningarna i det parlamentariska livet, och dels att syndikalismen, trots alla sina överdrifter och villomeningar, i sin tendens till hävdande av en mera framträdande *personlighets*-princip dock har åtskilligt av värde; och med hänsyn till detta spörsmål är allt långt ifrån bra hos oss, ty kollektivbegreppet får ej så utveckla sig att det personliga och viljan till personlig ansträngning förkväves eller ställes på avskrivning, ty detta hämmar sig.

